Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdyba

501-asis TAS
2009 balandis

Tarptautinis audito standartas

Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių

International Federation of Accountants

International Auditing and Assurance Standards Board
International Federation of Accountants
545 Fifth Avenue, 14th Floor
New York, New York 10017 USA

This International Standard on Auditing (ISA), "Audit Evidence – Specific Considerations for Selected Items", was prepared by the International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), an independent standard-setting body within the International Federation of Accountants (IFAC). The objective of the IAASB is to serve the public interest by setting high quality auditing and assurance standards and by facilitating the convergence of international and national standards, thereby enhancing the quality and uniformity of practice throughout the world and strengthening public confidence in the global auditing and assurance profession.

The original English version of this publication may be downloaded free of charge from the IFAC website: http://www.ifac.org. The approved text is published in the English language.

The mission of IFAC is to serve the public interest, strengthen the worldwide accountancy profession and contribute to the development of strong international economies by establishing and promoting adherence to high quality professional standards, furthering the international convergence of such standards and speaking out on public interest issues where the profession's expertise is most relevant.

Copyright © April 2009 by the International Federation of Accountants (IFAC). All rights reserved. Permission is granted to make copies of this work provided that such copies are for use in academic classrooms or for personal use and are not sold or disseminated and provided that each copy bears the following credit line: *"Copyright © April 2009 by the International Federation of Accountants (IFAC). All rights reserved. Used with permission of IFAC. Contact* ***permissions@ifac.org*** *for permission to reproduce, store or transmit this document."* Otherwise, written permission from IFAC is required to reproduce, store or transmit, or to make other similar uses of, this document, except as permitted by law. Contact **permissions@ifac.org**.

ISBN: 978-1-60815-012-0

Šį tarptautinis audito standartą "Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių " 2009 m. balandžio mėn. anglų kalba išleido Tarptautinės buhalterių federacijos (TBF) Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdyba (TAUSV), 2010 m. kovo mėn. į lietuvių kalbą išvertė Lietuvos auditorių rūmai (LAR) ir platina su TBF leidimu. Tarptautinių audito standartų vertimo procesas buvo apsvarstytas TBF, o vertimas atliktas vadovaujantis "Politikos pareiškimu – TBF išleistų standartų vertimo ir platinimo politika". Patvirtinti visų tarptautinių audito standartų tekstai yra tie, kurie išleisti TBF anglų kalba.

© 2009 šio tarptautinio audito standarto *"Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių "* teksto anglų kalba autorinės teisės priklauso Tarptautinei buhalterių federacijai (TBF). Visos teisės saugomos.

© 2010 šio tarptautinio audito standarto *"Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių "* teksto lietuvių kalba autorinės teisės priklauso Tarptautinei buhalterių federacijai (TBF). Visos teisės saugomos.

Originalus pavadinimas: *International Standard on Auditing, "Audit Evidence – Specific Considerations for Selected Items",* ISBN number: 978-1-60815-012-0

Šio tarptautinio audito standarto *"Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių "* tekstas lietuvių kalba patvirtintas Europos komisijos redaktorės ir toks yra išsiųstas Vidaus ir rinkos paslaugų generaliniam direktoratui (DG MARKT). Šis tekstas gali skirtis nuo to, kuris galimai bus skelbiamas oficialiame Europos Sąjungos Clarity projekto standartų leidinyje, skirtame Europos Sąjungai.

501-ASIS TARPTAUTINIS AUDITO STANDARTAS

AUDITO ĮRODYMAI – KONKRETŪS SVARSTYMAI DĖL ATSKIRŲ SRIČIŲ

(Galioja 2009 m. gruodžio 15 d. ar vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų auditui)

TURINYS

	Dalis
Įžanga	
Šio TAS taikymo sritis	1
Įsigaliojimo data	2
Tikslas	3
Reikalavimai	
Atsargos	4–8
Teisminiai ginčai ir ieškiniai	9–12
Segmentų informacija	13
Taikymas ir kita aiškinamoji medžiaga	
Atsargos	A1–A16
Teisminiai ginčai ir ieškiniai	A17–A25
Segmentų informacija	A26–A27

501-asis tarptautinis audito standartas (TAS) „Audito įrodymai – konkretūs svarstymai dėl atskirų sričių“ turėtų būti skaitomas kartu su 200-uoju TAS „Bendrieji nepriklausomo auditoriaus tikslai ir audito atlikimas pagal tarptautinius audito standartus“.

Įžanga

Šio TAS taikymo sritis

1. Šiame tarptautiniame audito standarte (TAS) aptariami konkretūs auditoriaus veiksmai, kuriais siekiama gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų apie atsargas, su įmone susijusius teisminius ginčus bei ieškinius ir segmentų informaciją, atliekant finansinių ataskaitų auditą, kaip tai nustatyta 330-ajame[1] ir 500-ajame TAS[2] ir kituose susijusiuose TAS.

Įsigaliojimo data

2. Šis standartas galioja 2009 m. gruodžio 15 d. ar vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų auditui.

Tikslas

3. Auditoriaus tikslas – gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl:

   a) atsargų buvimo ir jų būklės;

   b) su įmone susijusių teisminių ginčų ir ieškinių visumos;

   c) segmentų informacijos pateikimo ir atskleidimo pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką.

Reikalavimai

Atsargos

4. Kai atsargos sudaro reikšmingą dalį finansinėse ataskaitose, auditorius turi gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl atsargų buvimo ir jų būklės tokiais būdais:

   a) dalyvaudamas atsargų inventorizacijoje, išskyrus tuos atvejus, kai tai neįmanoma (žr. A1–A3 dalis):

      i) įvertinti vadovybės instrukcijas ir procedūras dėl įmonės atsargų inventorizacijos rezultatų įrašų ir kontrolės (žr. A4 dalį);

      ii) stebėti, kaip vadovybė atlieka skaičiavimo procedūras (žr. A5 dalį);

      iii) tikrinti atsargas (žr. A6 dalį);

      iv) atlikti skaičiavimo testus (žr. A7–A8 dalis);

[1] 330-asis TAS „Auditoriaus atsakas į įvertintą riziką“.
[2] 500-asis TAS „Audito įrodymai“.

b) atlikdamas galutinių įmonės atsargų įrašų audito procedūras, kad nustatytų, ar jie tiksliai parodo realius atsargų skaičiavimo rezultatus.

5. Jei atsargų inventorizacija atliekama kitą datą nei finansinių ataskaitų data, auditorius, be 4 dalyje nurodytų būtinų procedūrų, turi atlikti audito procedūras, kad gautų audito įrodymų apie atsargų pokyčių, įvykusių tarp skaičiavimo datos ir finansinių ataskaitų datos, tinkamą užregistravimą (žr. A9–A11 dalis).

6. Jei auditorius dėl nenumatytų aplinkybių negali dalyvauti atsargų inventorizacijoje, jis turi atlikti arba stebėti tam tikrą atsargų inventorizaciją kitą dieną ir atlikti per tą laikotarpį įvykusių ūkinių operacijų audito procedūras.

7. Jei dalyvavimas atsargų inventorizacijoje neįmanomas, auditorius turi atlikti alternatyvias audito procedūras, kad gautų pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl atsargų buvimo ir jų būklės. Jei to padaryti neįmanoma, auditorius turi modifikuoti nuomonę auditoriaus išvadoje, kaip tai nustatyta 705-ajame TAS[3] (žr. A12–A14 dalis).

8. Jei trečiosios šalies saugomos ir tvarkomos atsargos sudaro reikšmingą dalį finansinėse ataskaitose, auditorius turi gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl šių atsargų buvimo ir jų būklės vienu arba abiem šiais būdais:

a) prašydamas trečiosios šalies patvirtinimo dėl įmonės vardu laikomų atsargų kiekio ir būklės (žr. A15 dalį);

b) atlikdamas tikrinimą ar kitas audito procedūras, tinkamas konkrečiomis aplinkybėmis (žr. A16 dalį).

Teisminiai ginčai ir ieškiniai

9. Auditorius turi parengti ir atlikti audito procedūras, kad nustatytų su įmone susijusius teisminius ginčus ir ieškinius, dėl kurių gali iškilti reikšmingo iškraipymo rizika, įskaitant (žr. A17–A19 dalis):

a) paklausimą vadovybei ir, kai tinka, kitiems įmonės darbuotojams, įskaitant įmonės teisininką;

b) už valdymą atsakingų asmenų susirinkimų protokolų ir susirašinėjimo tarp įmonės ir jos išorės konsultantų teisės klausimais peržiūrą;

c) teisinių išlaidų peržiūrą (žr. A20 dalį).

10. Jei auditorius nustato reikšmingo iškraipymo, susijusio su nustatytais teisminiais ginčais ir ieškiniais, riziką arba tais atvejais, kai atliktos audito procedūros atskleidžia kitus reikšmingus teisminius ginčus, jis, be procedūrų, kurios yra privalomos pagal TAS, turi inicijuoti tiesioginį bendravimą su įmonės išorės konsultantais teisės klausimais. Tokiu atveju auditorius turi išsiųsti vadovybės parengtą paklausimą, prašydamas išorės konsultantų teisės klausimais tiesiogiai bendrauti su auditoriumi. Jei įstatymai, teisės

[3] 705-asis TAS „Nuomonės modifikavimas nepriklausomo auditoriaus išvadoje“.

aktai ar atitinkama profesinė institucija draudžia įmonės išorės konsultantams teisės klausimais tiesiogiai bendrauti su auditoriumi, jis turi atlikti alternatyvias audito procedūras (žr. A21–A25 dalis).

11. Jei:

    a) vadovybė nesutinka duoti leidimo auditoriui tiesiogiai bendrauti ar susitikti su išorės konsultantais teisės klausimais arba jei įmonės išorės konsultantai teisės klausimais atsisako tinkamai reaguoti į paklausimą, arba jiems yra uždrausta reaguoti;

    b) auditorius negali gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų atlikdamas alternatyvias audito procedūras,

    jis turi modifikuoti nuomonę auditoriaus išvadoje, kaip tai nustatyta 705-ajame TAS.

Rašytiniai pareiškimai

12. Auditorius turi prašyti vadovybės ir, jei būtina, už valdymą atsakingų asmenų, pateikti rašytinius pareiškimus, kad jis buvo informuotas apie visus žinomus ar tikėtinus teisminius ginčus ir ieškinius, kurių įtaka turėtų būti įvertinta sudarant finansines ataskaitas ir kurie tinkamai parodyti apskaitoje ir atskleisti pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką.

Segmento informacija

13. Auditorius turi gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl segmento informacijos pateikimo ir atskleidimo pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką (žr. A26 dalį):

    a) suprasdamas vadovybės taikomus metodus, skirtus segmento informacijai atskleisti (žr. A27 dalį):

        i) įvertindamas, ar tikėtina, kad taikant tokius metodus informacija bus atskleista pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką;

        ii) jei būtina, atlikdamas tokių metodų taikymo testus;

    b) atlikdamas analitines procedūras ar kitas audito procedūras, tinkamas konkrečiomis aplinkybėmis.

***

Taikymas ir kita aiškinamoji medžiaga

Atsargos

Dalyvavimas atsargų inventorizacijoje (žr. 4 dalies a punktą)

A1. Paprastai įmonės vadovybė nustato procedūras, pagal kurias bent vieną kartą per metus turi būti atliekama atsargų inventorizacija ir pagal tai rengiamos finansinės ataskaitos ir, jei taikoma, įvertinamas įmonės taikomos nuolat apskaitomų atsargų sistemos patikimumas.

A2. Dalyvavimas atsargų inventorizacijoje apima:

- atsargų tikrinimą, siekiant įsitikinti jų buvimu bei įvertinti jų būklę, ir skaičiavimo testų atlikimą;
- stebėjimą, ar laikomasi vadovybės instrukcijų ir kaip atliekamos procedūros, susijusios su atsargų inventorizacijos rezultatų apskaita ir kontrole;
- audito įrodymų dėl vadovybės parengtų skaičiavimo procedūrų patikimumo surinkimą.

Šios procedūros, atsižvelgiant į auditoriaus rizikos vertinimą, planuojamą metodą ir atliekamas konkrečias procedūras, gali būti naudojamos kaip kontrolės priemonių testai ar pagrindinės procedūros.

A3. Planuojant dalyvavimą atsargų inventorizacijoje (arba planuojant ir atliekant audito procedūras pagal šio TAS 4–8 dalis), reikia atsižvelgti į, pavyzdžiui:

- reikšmingo iškraipymo, susijusio su atsargomis, riziką;
- vidaus kontrolės, susijusios su atsargomis, pobūdį;
- tai, ar tikimasi, kad bus sukurtos tinkamos atsargų inventorizacijos procedūros ir instrukcijos;
- atsargų inventorizacijos laiką;
- tai, ar įmonė taiko nuolat apskaitomų atsargų sistemą;
- atsargų saugojimo vietą, atsižvelgiant į atsargų reikšmingumą ir reikšmingo iškraipymo riziką įvairiose atsargų saugojimo vietose, priimant sprendimą, kurioje atsargų saugojimo vietoje atliekamoje inventorizacijoje reikėtų dalyvauti. 600-

ajame TAS[4] aptartas kitų auditorių dalyvavimas ir jis gali būti taikytinas, jei tokie auditoriai dalyvauja atsargų inventorizacijoje nutolusiose vietose;

- tai, ar reikalinga auditoriaus eksperto pagalba. 620-ajame TAS[5] aptarta auditoriaus eksperto pagalba auditoriui siekiant gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų.

Vadovybės instrukcijų ir procedūrų vertinimas (žr. 4 dalies a punkto i papunktį)

A4. Vertinant vadovybės instrukcijas ir procedūras, susijusias su atsargų inventorizacijos įrašais ir kontrole, atsižvelgiama į tai, ar jose numatyta, pavyzdžiui:

- tinkamų kontrolės veiksmų taikymas, pavyzdžiui, panaudotų atsargų inventorizacijos aprašų surinkimas, atsiskaitymas už nepanaudotus atsargų inventorizacijos aprašus, skaičiavimo ir perskaičiavimo procedūros;

- tikslus nebaigtos gamybos etapų, užsigulėjusių, nenaudojamų ar sugadintų atsargų ir trečiosioms šalims priklausančių atsargų, pavyzdžiui, konsignuotų, nustatymas;

- procedūros, taikomos fiziniam atsargų kiekiui nustatyti, jeigu taikytina, pavyzdžiui, akmens anglių krūvos fiziniam kiekiui nustatyti;

- atsargų judėjimo kontrolė perkeliant atsargas iš vienos vietos į kitą ir siunčiant bei gaunant atsargas prieš laikotarpio pabaigos datą ir po jos.

Vadovybės atliekamų skaičiavimo procedūrų stebėjimas (žr. 4 dalies a punkto ii papunktį)

A5. Stebėdamas, kaip įgyvendinamos vadovybės nustatytos skaičiavimo procedūros, pavyzdžiui, susijusios su atsargų judėjimo kontrole prieš, per skaičiavimą ir po jo, auditorius gali gauti audito įrodymų dėl vadovybės instrukcijų ir skaičiavimo procedūrų tinkamo parengimo ir jų laikymosi. Be to, auditorius gali surinkti informaciją, susijusią su laikotarpio pabaigos data, kaip, pavyzdžiui, informacija apie atsargų judėjimą, kuri jam padėtų vėliau atlikti tokio atsargų judėjimo apskaitos audito procedūras.

Atsargų tikrinimas (žr. 4 dalies a punkto iii papunktį)

A6. Atsargų tikrinimas dalyvaujant atsargų inventorizacijoje padeda auditoriui įsitikinti atsargų buvimu (nors nebūtinai jų priklausymu įmonei) ir, pavyzdžiui, nustatyti nenaudojamas, sugadintas ar pasenusias atsargas.

Skaičiavimo testų atlikimas (žr. 4 dalies a punkto iv papunktį)

A7. Skaičiavimo testai, pavyzdžiui, iš vadovybės skaičiavimų įrašų atrinktų vienetų sutikrinimas su fizinėmis atsargomis ir fizinio atsargų kiekio sutikrinimas su vadovybės skaičiavimų įrašais, padeda gauti audito įrodymų dėl šių įrašų išsamumo ir tikslumo.

---

[4] 600-asis TAS „Specialūs svarstymai – grupės finansinių ataskaitų auditas (įskaitant komponentų auditorių darbą)“.

[5] 620-asis TAS „Auditoriaus eksperto darbo naudojimas“.

A8. Kartu su auditoriaus atliktų skaičiavimo testų įrašais vadovybės atliktos atsargų inventorizacijos dokumentų kopijos padeda auditoriui vėliau atlikti išsamias audito procedūras, kurių tikslas – nustatyti, ar galutiniai įmonės atsargų įrašai tiksliai parodo faktinius atsargų skaičiavimo rezultatus.

Atsargų inventorizacija kitą nei finansinių ataskaitų datą (žr. 5 dalį)

A9. Dėl praktinių priežasčių atsargų inventorizacija gali būti atliekama kitą datą (kitomis datomis) nei finansinių ataskaitų data. Tai gali vykti nepriklausomai nuo to, ar vadovybė nustato atsargų kiekius atlikdama metinę atsargų inventorizaciją, ar taiko nuolat apskaitomų atsargų sistemą. Abiem atvejais atsargų pokyčių kontrolės priemonių nustatymo, įgyvendinimo ir priežiūros efektyvumas parodo, ar atsargų inventorizacija kitą datą (kitomis datomis) nei finansinių ataskaitų data atitinka audito tikslus. 330-asis TAS nustato reikalavimus ir pateikia gaires, kaip turi būti vykdomos pagrindinės procedūros tarpinėmis datomis[6].

A10. Jei įmonė taiko nuolat apskaitomų atsargų sistemą, vadovybė gali atlikti atsargų inventorizaciją ar kitus testus, siekdama įsitikinti informacijos, kuri yra įmonės nuolat apskaitomų atsargų sistemos įrašuose apie atsargų kiekį, patikimumu. Tam tikrais atvejais vadovybė ar auditorius gali nustatyti skirtumų tarp nuolat apskaitomų atsargų sistemos įrašų ir faktinio atsargų kiekio; tai gali rodyti, kad atsargų pokyčių kontrolės priemonės yra neefektyvios.

A11. Planuojant audito procedūras, kurių tikslas – gauti audito įrodymų, ar atsargų kiekio pokyčiai tarp skaičiavimo dienos (dienų) ir galutinių atsargų įrašų yra tinkamai įtraukti į apskaitą, reikia atsižvelgti į:

- ar tinkamai pakoreguoti nuolat apskaitomų atsargų sistemos įrašai;
- įmonės nuolat apskaitomų atsargų sistemos įrašų patikimumą;
- reikšmingų skirtumų tarp informacijos, surinktos inventorizacijos metu, ir nuolat apskaitomų atsargų sistemos įrašų priežastis.

Kai neįmanomas dalyvavimas atsargų inventorizacijoje (žr. 7 dalį)

A12. Tam tikrais atvejais dalyvauti atsargų inventorizacijoje neįmanoma. To priežastys gali būti: atsargų saugojimo pobūdis ir vieta, pavyzdžiui, jei atsargų saugojimo vietoje gali kilti grėsmė auditoriaus saugumui. Tačiau, jei auditoriui nėra patogu vykti į atsargų saugojimo vietą, toks argumentas nėra tinkamas auditoriaus sprendimui, kad dalyvavimas neįmanomas, pagrįsti. Taip pat, kaip paaiškinta 200-ajame TAS[7], sudėtingumas, susijusios laiko ar kitos sąnaudos savaime nėra tinkamas pagrindas neatlikti audito procedūros, kuriai nėra alternatyvos, arba tenkintis nevisiškai įtikinamais audito įrodymais.

---

[6] 330-asis TAS, 22–23 dalys.

[7] 200-asis TAS „Bendrieji nepriklausomo auditoriaus tikslai ir audito atlikimas pagal tarptautinius audito standartus“, A48 dalis.

A13. Tam tikrais atvejais, kai auditoriaus dalyvavimas neįmanomas, alternatyvios audito procedūros, pavyzdžiui, vėlesnio atsargų, kurios buvo įsigytos ar pirktos prieš atsargų inventorizaciją, pardavimo dokumentų tikrinimas gali padėti gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl atsargų buvimo ir jų būklės.

A14. Tačiau tam tikrais atvejais atliekant alternatyvias audito procedūras gali būti neįmanoma gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl atsargų buvimo ir jų būklės. Tokiais atvejais 705-ajame TAS reikalaujama, kad auditorius modifikuotų nuomonę auditoriaus išvadoje dėl apimties apribojimų[8].

Trečiosios šalies saugomos ir tvarkomos atsargos

Patvirtinimas (žr. 8 dalies a punktą)

A15. 505-asis TAS[9] nustato reikalavimus ir pateikia gaires išorės patvirtinimo procedūroms atlikti.

Kitos audito procedūros (žr. 8 dalies b punktą)

A16. Atsižvelgdamas į atitinkamas aplinkybes, pavyzdžiui, jei surinkta informacija kelia abejonių dėl trečiosios šalies sąžiningumo ir objektyvumo, vietoj trečiosios šalies patvirtinimo arba kartu su juo auditorius gali nuspręsti atlikti kitas audito procedūras. Kitų audito procedūrų pavyzdžiai gali būti tokie:

- paties auditoriaus arba kito auditoriaus dalyvavimas trečiosios šalies atliekamoje atsargų inventorizacijoje, jei tai įmanoma;
- kito auditoriaus arba paslaugų auditoriaus išvada apie trečiosios šalies vidaus kontrolę, kuria užtikrinama tinkama atsargų inventorizacija ir saugus laikymas;
- dokumentų, susijusių su trečiųjų šalių laikomomis atsargomis, pavyzdžiui, sandėlio važtaraščių, tikrinimas;
- patvirtinimo iš kitų šalių gavimas, kai atsargos yra įkeistos.

Teisminiai ginčai ir ieškiniai

Teisminių ginčų ir ieškinių visuma (žr. 9 dalį)

A17. Su įmone susiję teisminiai ginčai ir ieškiniai gali turėti reikšmingą įtaką finansinėms ataskaitoms, todėl gali būti reikalaujama juos atskleisti ar parodyti finansinėse ataskaitose.

A18. Kai auditorius nori sužinoti apie su įmone susijusius teisminius ginčus ir ieškinius, be 9 dalyje nurodytų procedūrų, gali būti taikomos kitos procedūros, pavyzdžiui, naudojimasis rizikos vertinimo, atlikto susipažįstant su įmone ir jos aplinka, metu surinkta informacija.

---

[8] 705-asis TAS, 13 dalis.

[9] 505-asis TAS „Išorės šalių patvirtinimai“.

A19. Audito įrodymai, gauti siekiant nustatyti teisminius ginčus ir ieškinius, dėl kurių gali kilti reikšmingų iškraipymų rizika, taip pat gali suteikti audito įrodymų dėl kitų su teisminiais ginčais ir ieškiniais susijusių aspektų, pavyzdžiui, dėl įvertinimo. 540-asis TAS[10] nustato reikalavimus ir pateikia gaires auditoriui dėl teisminių ginčų ir ieškinių, kuriems yra būtini apskaitiniai įvertinimai arba atskleidimas finansinėse ataskaitose.

Teisinių išlaidų peržiūra (žr. 9 dalies c punktą)

A20. Atsižvelgiant į atitinkamas aplinkybes, auditorius, atlikdamas teisinių išlaidų peržiūrą, gali nuspręsti patikrinti susijusius pirminius dokumentus, tokius kaip, pavyzdžiui, teisinių išlaidų sąskaitas faktūras.

Bendravimas su įmonės išorės konsultantais teisės klausimais (žr. 10–11 dalis)

A21. Tiesioginis bendravimas su įmonės išorės konsultantais teisės klausimais padeda auditoriui gauti pakankamų tinkamų audito įrodymų, siekiant įsitikinti, ar galimai reikšmingi teisminiai ginčai ir ieškiniai yra žinomi ir ar vadovybės finansinių padarinių, taip pat ir sąnaudų, įvertinimai yra pagrįsti.

A22. Tam tikrais atvejais auditorius gali inicijuoti tiesioginį bendravimą su įmonės išorės konsultantais teisės klausimais rašydamas bendro pobūdžio paklausimą. Šiuo atveju bendro pobūdžio paklausime įmonės išorės konsultantų teisės klausimais prašoma informuoti auditorių apie visus įmonės išorės konsultantams žinomus teisminius ginčus ir ieškinius, pateikti tikėtinus šių teisminių ginčų bei ieškinių rezultatus ir finansinius padarinius, įskaitant su tuo susijusias sąnaudas.

A23. Jei mažai tikėtina, kad įmonės išorės konsultantai teisės klausimais tinkamai reaguos į bendro pobūdžio paklausimą, pavyzdžiui, jei profesinė institucija, kuriai išorės konsultantai teisės klausimais priklauso, draudžia atsakyti į tokio pobūdžio paklausimus, auditorius, siekdamas tiesiogiai bendrauti su išorės konsultantais teisės klausimais, gali jiems pateikti konkretų paklausimą. Konkretų paklausimą sudaro:

a) teisminių ginčų ir ieškinių sąrašas;

b) kai įmanoma, vadovybės vertinimas dėl kiekvieno teisminio ginčo bei ieškinio rezultato ir vadovybės finansinių padarinių, įskaitant atitinkamas sąnaudas, vertinimas;

c) prašymas įmonės išorės konsultantų teisiniais klausimais patvirtinti vadovybės vertinimų pagrįstumą ir pateikti auditoriui kitą informaciją, jei teisminių ginčų ir ieškinių sąrašas, išorės konsultantų teisiniais klausimais nuomone, yra neišsamus ar neteisingas.

A24. Tam tikrais atvejais auditorius gali nuspręsti susitikti su įmonės išorės konsultantais teisiniais klausimais, kad galėtų aptarti tikėtinus teisminių ginčų ir ieškinių rezultatus. Tai gali įvykti tais atvejais, kai, pavyzdžiui:

[10] 540-asis TAS „Apskaitinių įvertinimų, įskaitant tikrosios vertės apskaitinius įvertinimus, ir susijusios atskleistos informacijos auditas“.

- auditorius nustato, kad kyla reikšminga rizika;
- klausimas yra sudėtingas;
- įmonės vadovybė ir įmonės išorės konsultantai teisiniais klausimais nesutaria.

Paprastai tokiems susitikimams reikalingas įmonės vadovybės sutikimas, juose taip pat dalyvauja vadovybės atstovas.

A25. Pagal 700-ąjį TAS[11] auditoriaus išvados data turi būti ne ankstesnė nei pakankamų tinkamų audito įrodymų, kuriais grindžiama auditoriaus nuomonė apie finansines ataskaitas, surinkimo data. Audito įrodymai dėl teisminių ginčų ir ieškinių būklės iki auditoriaus išvados datos gali būti surinkti pateikus paklausimą vadovybei, taip pat įmonės teisininkui, atsakingam už šiuos klausimus. Tam tikrais atvejais auditoriui gali prireikti gauti atnaujintą informaciją iš įmonės išorės konsultantų teisiniais klausimais.

Segmento informacija *(žr. 13 dalį)*

A26. Atsižvelgiant į taikomą finansinės atskaitomybės tvarką, įmonė privalo arba ji pasirenka finansinėse ataskaitose atskleisti segmento informaciją. Auditoriaus atsakomybė dėl segmento informacijos pateikimo ir atskleidimo yra iš esmės susijusi su finansinėmis ataskaitomis kaip visuma. Taigi auditorius neprivalo atlikti audito procedūrų, kurios yra būtinos nuomonei apie pavienę segmento informaciją pareikšti.

Vadovybės taikomų metodų supratimas (žr. 13 dalies a punktą)

A27. Atsižvelgiant į atitinkamas aplinkybes, dalykų, kurie gali būti svarbūs siekiant suprasti metodus, vadovybės taikomus segmento informacijai nustatyti, ir suprasti, ar šie metodai nulems tinkamą informacijos atskleidimą pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką, pavyzdžiai gali būti tokie:

- segmentų pardavimai, perkėlimai ir sąnaudos ir tarpsegmentinių sumų eliminavimas;
- palyginimai su biudžetu ir kitais tikėtinais rezultatais, pavyzdžiui, veiklos pelno ir pardavimų santykis;
- turto ir sąnaudų paskirstymas tarp segmentų;
- nuoseklus palyginimas su praėjusiais laikotarpiais ir informacijos apie neatitikimus atskleidimo tinkamumas.

[11] 700-asis TAS „Nuomonės apie finansines ataskaitas susidarymas ir pateikimas“, 42 dalis.